RELAȚIILE REPUBLICII MOLDOVA CU UCRAINA DIN PERSPECTIVA VECTORULUI EUROPEAN

Cristina PAUNESCU

Republica Moldova şi Ucraina, două țări vecine, cu o perioadă a trecutului comună şi cu aceleaşi obiective pentru viitor, în primul rând – integrarea europeană, se susțin reciproc în promovarea vectorului de dezvoltare, mențin o colaborare armonioasă pe toate dimensiunile. Cadrul juridic, care include peste 220 [1] de acorduri bilaterale, demonstrează oportunitățile unui dialog armonios dintre Chişinău şi Kiev.

În ultimii ani, ambele părți au reușit să activizeze vădit dialogul politic moldo-ucrainean. În prezent intensitatea contactelor bilaterale, inclusiv la nivel înalt, este una fără precedent. Intensitatea contactelor la nivel de Prim-miniștri ai ambelor state, vizita la Chișinău a Premierului ucrainean Vladimir Groisman în 2017[2], precum și multiplele întrevederi ale Prim-ministrului Republicii Moldova Pavel Filip cu Președintele Ucrainei Petro Poroşenko. De asemenea, remarcăm interacțiunea pe linia ministerelor de Externe, în special vizita oficială la Kiev a ministrului Tudor Ulianovschi în 2018. Agenda moldo-ucraineană este una consistentă și vizează mai multe domenii: interacțiunea la frontieră, recunoașterea reciprocă a drepturilor de proprietate, funcționarea Complexului hidroenergetic Nistrean, cooperarea în domeniile transporturilor, ecologiei, energeticii. Din acest punct de vedere, considerăm că rezultatul principal al eforturilor depuse constituie reconfirmarea la nivel înalt a atașamentului și disponibilității ambelor părți de a avansa mai rapid pe calea reglementării definitive a problemelor care mai persistă în relațiile bilaterale, dar și identificării unor posibilități suplimentare de consolidare și diversificare a colaborării cu Ucraina. Vizând realizarea unor proiecte comune, de exemplu, în domeniul dezvoltării continue a infrastructurii, în sfera ecologică, inclusiv cu atragerea în aceste scopuri a fondurilor europene. Vectorul integrării europene, promovat în mod consecvent de către Republica Moldova și Ucraina, deschide perspectivele noi în acest sens.

Avem, la fel, un dialog bun stabilit la nivelul copreședinților Comisiei interguvernamentale moldo-ucrainene pentru cooperare comercial-economică, ultima întrevedere în acest format având loc în luna iunie 2018[3] la Kiev. Urmare a înțelegerilor convenite la nivel înalt, s-a reușit activizarea dialogului sectorial, în ultimii ani fiind organizate mai multe ședințe și întâlniri la nivel de experți care vizează toată problematica cooperării moldo-ucrainene. Este foarte important că înțelegerile convenite aduc și unele rezultate practice. La acest capitol, poate fi invocată inaugurarea în vara anului 2017, în premieră, a controlului în comun în punctul de trecere Pervomaisc-Kuciurgan[4] de pe segmentul transnistrian al frontierei de stat moldo-

ucrainene, care este efectuat pe teritoriul Ucrainei. De menționat că funcționarea acestuia pe parcursul deja a mai mult de un an este apreciată pozitiv, inclusiv de către partenerii noştri ucraineni. În acelaşi context, stipulăm semnarea Acordului interguvernamental bilateral privind controlul în comun în punctele de trecere a frontierei moldo-ucrainene. Documentul în cauză semnat în cadrul vizitei Prim-ministrului Ucrainei la Chişinău în octombrie 2017, care permite deschiderea unor noi puncte comune de trecere a hotarului, inclusiv pe sectorul transnistrian al acestuia.

În anul 2018 s-a creat platforma interparlamentară Moldova-Ucraina-Georgia, în marja căreia se discută subiectele actuale ce vizează aspectele securității regionale, precum şi problematica dezvoltării interacțiunii cu Uniunea Europeană în contextul implementării acordurilor de asociere cu UE semnate de către cele trei țări. Proiectul în cauză lansat la începutul anului 2018 la Chişinău s-a soldat cu semnarea la Kiev în luna iunie 2018[5] a documentului de constituire a Adunării interparlamentare Moldova-Ucraina-Georgia.

Pe 11 iulie 2019 Prim-ministra Republicii Moldova, Maia Sandu, a efectuat o vizită la Kiev, acolo unde a avut o întâlnire oficială cu preşedintele Ucrainei, Volodimir Zelenski. În urma unei discuții, cei doi au susținut împreună o conferință de presă.

Zelenski a comunicat despre întâlnirea cu Prim-ministra Republicii Moldova, calificând-o drept una productivă. Au fost discutate trei subiecte majore: securitatea regională şi integrarea europeană ca scop comun al ambelor țări, agenda bilaterală a Moldovei şi Ucrainei şi eforturile comune de a construi instituții funcționale pentru cetățeni. A fost stipulat că Moldova percepe parteneriatul strategic cu Ucraina drept un pilon important al securității naționale. Integrarea Europeană şi implementarea Acordului de Asociere sunt obiectivele pe care le împărtăşeşte cu Ucraina.

Învestirea la Kiev a noului guvern, pe 30 august, a prilejuit pe 9 septembrie 2019[6] o vizită în Ucraina a şefului diplomației moldovene, Nicu Popescu, care a purtat discuții cu proaspăt numitul ministru ucrainean de externe, Vadim Pristaiko. Într-un recent interviu la Europa Liberă, Popescu se arăta nerăbdător să meargă la Kiev

imediat ce acolo se va instala un nou executiv, pentru a impulsiona inițiativele de colaborare convenite cu președintele ucrainean Volodimir Zelenski, în timpul unei vizite anterioare la Kiev a şefei cabinetului de miniştri de la Chişinău, Maia Sandu.

Ministrul moldovean de externe nu a anunţat atingerea la Kiev a vreunei înţelegeri concrete, dar o remarcă pe care o făcea – cea că este primul ministru de externe care călătoreşte la Kiev după învestirea executivului ucrainean – ar trebui să arate importanţa şi caracterul special pe care le conferă Guvernul Maiei Sandu acestei relaţii.

Șeful diplomației moldovenești a apreciat poziția activă a Kievului privind identificarea unei soluții politice durabile pentru conflictul transnistrian, în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Ministrul Popescu a reiterat că prezența ilegală în regiunea transnistriană a militarilor ruși contravine principiului neutralității Republicii Moldova și că acest subiect rămâne o prioritate pentru țara noastră.

Ministrul moldovean de externe a reconfirmat, de asemenea, poziția fermă a Republicii Moldova privind susținerea suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei în granițele recunoscute internațional.

Relațiile de bună vecinătate dintre Republica Moldova și Ucraina ar reprezenta un atu pentru aspirațiile ambelor țări de integrare europeană. Astăzi Uniunea Europeană pune un accent deosebit pe stabilizarea situației la frontierele sale, iar atitudinea autorităților de la Chișinău nu inspiră prea multă încredere. Deși Republica Moldova cu un teritoriu mai mic teoretic ar putea mai repede adapta standardele europene, dialogul cu țara vecină și pașii realizați împreună ar ușura cu mult procesul. Realitățile politice actuale, atât în Republica Moldova cât și în Ucraina, nu favorizează dezvoltarea democratică a statelor, ci, dimpotrivă, o plasează într-o stare de repaus [7]. De aceea Guvernările de la Chișinău și de la Kiev vor trebui să depună eforturi pentru a depăși starea de tensiune existentă între cele două state, astfel încât să poată realiza reformele democratice necesare unui viitor european comun, în special datorită faptului că ambele state urmează să participe în cadrul Parteneriatului Estic, proiect lansat de Uniunea Europeană care prevede cooperare profundă între Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina.

Drept prioritate a guvernării în sfera politicii externe a Republicii Moldova trebuie să fie restabilirea bunelor relații cu vecinii, Ucraina și România. Ucraina reprezintă nu doar un stat vecin, dar și un important partener strategic a cărui importanță nu poate fi neglijată. Direcțiile principale de colaborare dintre cele două state care trebuie fortificate sunt:

1. Cooperare și sprijin reciproc în domeniul securizării frontierelor, combaterea traficului ilicit la frontiera estică a Republicii Moldova.

2. Sprijin reciproc privind consolidarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a ambelor state.

3. Dezvoltarea relațiilor economice dintre cele două state prin facilitarea comerțului și a exporturilor.

4. Cooperarea în domeniul energetic și consolidarea securității energetice.

5. Stabilirea unui regim privilegiat de traversare a frontierei.

6. Dezvoltarea relațiilor politico-diplomatice în promovarea aspirațiilor europene ale Moldovei și Ucrainei.

Existența și fortificarea relațiilor în aceste domenii reprezintă un interes reciproc și poate aduce roade ambelor state. Relațiile de bună vecinătate dintre Moldova și Ucraina ar crea o imagine pozitivă a acestora în Comunitatea Europeană și ar contribui la dezvoltarea democratică de mai departe a acestora, precum și la dezvoltarea capacităților de a rezista la amenințările din exterior.

Referinţe:

1. Actualitatea diplomatică – consistența agendei moldo-ucrainene. [Accesat 20.08.2019] Disponibil: https://moldovainprogres.com/actualitatea-diplomatica-consistenta-agendei-moldo-ucrainene/
2. CANDU, A. Suntem hotărâți să fortificăm capacitatea noastră comună de apărare în fața provocărilor. [Accesat 13.08.2019] Disponibil: http://-www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/4606/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx
3. CIUREA, A. Expert IDIS ”VIITORUL”. Criza din Ucraina și impactul ei asupra sistemului de secu ritate al Republicii Moldova. APE.
4. Consolidarea relațiilor de cooperare și parteneriat cu autoritățile ucrainene. [Accesat 27.08.2019] Disponibil: http://www.border.gov.-

md/index.php/ro/4832-consolidarea-relatiilor-de-cooperare-si-parteneriat-cu-autoritatile-ucrainene

5. GHERASIMCIUK, S. Alternativa integrării europene este transformarea Ucrainei şi Moldovei într-o „mlaştină geopolitică” între Rusia şi UE. În: *NEWSLETTER. Sinteze şi Dezbateri de Politică Externă*. Buletin lunar, august 2016, nr.8 (126). APE.
6. BARBĂROȘIE, Liliana. Relațiile moldo-ucrainene în contextul instalării noilor guverne. [Accesat 07.09.2019] Disponibil: https://moldova.europalibera.org/a/rela%C8%9Biile-moldo-ucrainene-%C3%AEn-contextul-instal%C4%83rii-noilor-guverne/30154807.html
7. Relațiile moldo-ucrainene, discutate de premierul Pavel Filip și grupul de prietenie al Radei Supreme a Ucrainei. [Accesat 27.08.2019] Disponibil: https://gov.md/ro/content/relatiile-moldo-ucrainene-discutate-de-premierul-pavel-filip-si-grupul-de-prietenie-al-radei